

ÉSZREVÉTELEK ORMOS ISTVÁN „A MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ARAB FORRÁSAINAK ÚJABB IRODALMA” CÍMŰ ÍRÁSÁHOZ

Ormos István a *Hadtörténelmi Közlemények* 2005. évi 3. számába írt cikkének (A magyar őstörténet arab forrásainak újabb irodalma. Kmoskó Mihály, Hansgerd Göckenjan és Zimonyi István művei, 733–781. o.) néhány állítását kívánom helyreigazítani.

Kmoskó kéziratanyagával kapcsolatban a következőket írja: „*Nos, korábbi időkre vonatkozóan nincsenek értesüléseim, de a 70-es években, mint a (MTAK) Keleti Gyűjtemény olvasója, többször hallottam, hogy a kézirat akkortájt ott volt, és Róna-Tas András gyakran használta.*” (734. o., 4. jegyzet.)

Kijelenthetem, hogy a kéziratot sem akkortájt, sem később nem használtam.

A következő mondat így hangzik: „*A hetvenes évek közepén írta meg Róna-Tas András megbízásából nagyrészt Kmoskó kézíratai alapján az arab és szír földrajzi irodalom tömör foglalatát Iványi Tamás a Róna-Tas András szerkesztésében megjelent Bevezetés a magyar őstörténet kutatásának forrásaiba c. mű számára.*” (I:2., Budapest, 1976. 211–259. o.)

Iványi Tamást valóban én kértem fel a háromtagú szerkesztőbizottság nevében (Kristó Gyula, Hajdú Péter), hogy foglalja össze az arab és szír forrásokat tankönyvünk számára, miután Czegléd Károly nem vállalta a felkérést. Mikor az elkészült, igen színvonalas és a célnak megfelelő kéziratot elolvastam, megkérdeztem Iványit, milyen segédeszközöket, irodalmat használt. Iványi, aki Czegléd tanítványa volt, közölte velem, hogy nem kis mértékben Kmoskónak az Akadémián őrzött kéziratát hívta segítségül. Örömmel vettem tudomásul, hogy Czegléd Károly hozzájárult a kézirat használatához.

Azt a tényt, hogy az anyag csak Czegléd Károly hozzájárulásával volt használható, nem csak a könyvtár korabeli vezetőitől, hanem magától Czegléd Károlytól tudom. Ő közölte egy ízben velem, hogy amíg ő a magyar őstörténet forrásainak kiadásával nem készül el, addig a Kmoskó kézirat nem kutatható. Erről egyébként olvasható egy beszámoló A magyar őstörténelem írott forrásainak készülő új kiadása címmel (*Bartha A. – Czegléd K. – Róna-Tas A. [szerk.]: Magyar őstörténeti tanulmányok. Budapest, 1977. 323–325. o.*), melyben Czegléd megírja, hogy 1969-ben kis munkaközösség alakult vezetésével a magyar őstörténelem arab–perzsa forrásainak kiadására Fodor István, Fodor Sándor, Juhász Ernő és Maróth Miklós részvételével. Ehhez 1974-ben csatlakozott Iványi Tamás.

1974. június 5-én felterjesztés készült a hatkötetesnek tervezett munkáról, mely több forrásból is kapott támogatást. Czegléd 1978-ra ígérte a kötetek közzétételének megkezdését. Czegléd professzor 1996. június 20-án hunyt el. Az ígért kötetekből, sajnos, semmi nem készült el, a korai magyar történelemírás máig nélkülözi a forrásokat. Ligeti Lajos több ízben sürgette a kötetek kiadását, amelyekben akkor Harmatta János, Király Péter, Uray Géza, Ecsedy Ildikó és Vásáry István is ígérte részvételét.

Ezeket a tényeket azok számára érdemes rögzíteni, akik majd egyszer alaposan és lelkiismeretesen megírják a magyar keletkutatás történetének e szakaszát.